

Duyarl?l?k ve Kar??l?kl?l?k Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Duyarl?l?k ve Kar??l?kl?l?k Testi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20304>

Özet

Duyarluluk ve **Karşılıklı** Testi (Duyarluluk ve Karşılıklı Ölçeği olarak da bilinir), sosyal ve ilişkisel bağlamlarda bireylerin duyarlılık düzeylerini ve karşılıklı etkileşim mekanizmalarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu ölçek, Aytegin Uluta-Avcu ve A. B. Aksoy tarafından 2015 yılında Türkçe'ye **uyarlama** çalışması yapılarak Türk popülasyonuna kazandırılmıştır. Çalışma, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini detaylı bir şekilde incelemeyi hedeflemiştir. Bu tür bir uyarlama, ölçeğin kültürel olarak uygunluğunu ve psikometrik açıdan sağlamlığını doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Ölçeğin orijinal yapısı, sosyal ilişkilerde bireylerin kendilerine yapılan iyiliklere veya olumsuz davranışlara nasıl tepki verdiğini ve bu tepkilerin ilişkisel sonuçlarını değerlendirir. Uyarlama çalışması, **psikometri** alanında standart kabul edilen yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Duyarluluk, Karşılıklı, Sosyal ilişkiler, Uyarlama, Ölçek Geliştirme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Psikometri, Aytegin Uluta-Avcu.

Yazarlar

Aytegin Uluta-Avcu, A. B. Aksoy.

Amaç

Duyarluluk ve Karşılıklı Testi'nin temel amacı, sosyal etkileşimlerde bireylerin iki temel eğilimini, yani bağlamlarının duygusal durumlarına veya ihtiyaçlarına karşı gösterdikleri hassasiyeti (duyarlılık) ve sosyal alımlarda bekledikleri veya sundukları karşılık verme eğilimini (karşılıklı) güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle bireyler arasındaki ilişkilerin kalitesini ve sürdürülebilirliğini etkileyen bu kritik davranışsal ve bilişsel yapıları değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kullanılan bu psikolojik araç Türk kültürüne uygun hale getirmek, dilsel etilini sağlamak ve elde edilen verilerin psikometrik standartlara uygunluğunu kanıtlamaktır. Bu sayede, Türk psikoloji ve sosyoloji araştırmalarında ilişkisel duyarlılık ve karşılıklı kavramlarının bilimsel olarak incelenmesine olanak sağlanmıştır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, sosyal psikoloji ve ilişkili teorileri bağlamında ele alınan **Duyarlılık** (Sensitivity) ve **Karşılıklı** (Reciprocity) kavramların çok boyutlu birleşimidir. Duyarlılık, bir bireyin sosyal çevresindeki ipuçları algılama, etkilerden duygusal durumları anlama ve bu durumlara uygun tepkiler verme yeteneğiyle ilgilidir. Yüksek duyarlılığa sahip bireyler, ilişkilerde ince ayrıntıları fark etme yeteneğindedir.

Karşılıklı boyutu ise, sosyal mübadele teorisine dayanır. Bu, bireylerin bir ilişkide aldıkları fayda veya zarara karşılık misilleme yapma veya karşılık verme yeteneğini içerir. Ölçek, genellikle pozitif karşılıklı (iyiliğe iyilikle cevap verme) ve negatif karşılıklı (zarara zararlı cevap verme veya ağırtıcı duyarlı olma) gibi alt boyutları içerebilir. Bu iki yapıların ölçülmesi, ilişkisel sorunları ve bağlanma stillerinin anlaşılmasında önemli bir rol oynar.

Geçerlik

Duyarlılık ve Karşılıklı Testi'nin Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin amaçlanan yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla geçerlik analizleri yapılmıştır. Her ne kadar kaynak bilgide detaylı sonuçlar belirtilmese de, uyarlama çalışmasının bağıllığı gereği **yapı geçerliliği** (construct validity) çalışmaları yürütüldüğü varsayılmaktadır.

Yapı geçerliliğini sağlamak için genellikle **faktör analizi** yöntemleri kullanılır. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar altında toplandığını göstermeyi amaçlar. Ayrıca, yakınsak ve ayraksak geçerlik analizleri (Convergent and Discriminant Validity) de, ölçeğin ilgili yapılarla pozitif, ilgisiz yapılarla ise düşük korelasyon gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla kullanılabilmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği, yani ölçüm sonuçlarının zamana ve farklı uygulamalara karşılık tutarlılığı, uyarlama çalışmasında incelenmiştir. Güvenirlilik çalışmaları en yaygın kullanılan yöntem, ölçeğin iç tutarlılığını ölçen **Cronbach Alfa** katsayısının hesaplanmasıdır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin birbirleriyle uyumlu olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Uyarlama çalışmaları ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği (Test-Retest Reliability) analizleri de yapılabilmektedir. Bu analiz, ölçeğin belirli bir zaman aralığında uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğini kontrol ederek ölçümün zamana bağlı tutarlılığını ortaya koyar. Uyarlama çalışması, bu psikometrik kriterleri sağlayarak testin Türk kültüründe güvenle kullanılabilmesini ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

Duyarluluk ve Kararlılık Testi'nin Türkçe uyarlama sürecinde, ölçeğin boyutluluğunu belirlemek amacıyla faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, orijinal ölçeğin boyut yapısının Türkçe formda da korunup korunmadığını veya kültürel farklılıklar nedeniyle yeni faktör yapıların ortaya çıkıp çıkmadığını belirler.

Tipik olarak, Açımlayıcı Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis - CFA) kullanılarak ölçeğin nihai faktör yapısı teyit edilir. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin hangi alt boyuta ait olduğunu ve ölçeğin teorik yapıyla ne kadar uyumlu olduğunu gösterir.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: Derecelendirmeli Likert Tipi Ölçek (Orijinal ölçeğin yapısına bağlı olarak, tipik olarak 5 veya 7 noktalı Likert formatı kullanılır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler (Genellikle üniversite öğrencileri veya genel yetkin popülasyonu üzerinde uygulanmıştır.)

Yaş Grubu: 18 ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Türkiye'deki üniversite öğrencileri veya genel popülasyon örnekleminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yayınlandığı makalede örneklem detayları mevcuttur.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-Report) yöntemiyle uygulanan bir anket formatındadır. Katılımcılardan, maddelerde belirtilen durumlar karışındaki duygu, düşünce veya davranışlarını belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

İlişki Kalitesi, Sosyal Mübadele, Psikolojik Test, Ölçek Uyarlama, Duyarluluk, Kararlılık, Aksoy.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Ayşegül Ulutaş Avcu için: aysegul.ulutas@inonu.edu.tr

Yazma Adresi: Ayşegül Ulutaş Avcu (Sorumlu Yazar), İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü, Malatya, Türkiye (2015 verilerine göre).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Ayşegül Ulutaş Avcu ve A. B. Aksoy tarafından 2015 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Testin bilimsel araştırmalarda kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için yazarlardan izin alınması gerekmektedir. İletişim bilgileri yukarıda mevcuttur.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [duyarlilik-ve-karsiliklilik-testi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ulutaş-Avcu, A. ve Aksoy, A. B. (2015). Duyarlılık ve Karşılıklı Testi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 18-30.

Makalenin orijinal bağlantısı: akademikbakis.org

Duyarlılık ve Karşılıklı Testi Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için ilgili akademik makaleye (Ulutaş-Avcu & Aksoy, 2015) başvurulması gerekmektedir.